ΑΠΟ ΤΟΝ ΛΑΟΝ— ΜΕ ΤΟΝ ΛΑΟΝ ΚΑΙ ΔΙΑ ΤΟΝ ΛΑΟΝ

Η ΗΜΕΡΑ

ΠΡΩΪΝΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ

ΕΤΟΣ 13ον—ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 3829
ΚΥΡΙΑΚΗ 15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1963

ΜΙΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Αἱ Πάτραι ἠγωνίζοντο πρό... 57 ἐτῶν διὰ τὴν ἕδραν τοῦ... 2ου Πανεπιστημίου!

Μὲ ἐπικεφαλῆς τὰς Ὀργανώσεις τῆς πόλεως

ΕΝΑ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΟΥ 1906 ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΝ

ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ Πανεπιστήμιον θὰ γίνῃ εἰς τὰς Πάτρας, ἔπειτα ἀπὸ ἀγῶνας... 57 ἐτῶν !

Ὁ ἀγὼν διὰ τὴν ἵδρυσιν ἐν Πάτραις Πανεπιστημίου ἤρχισε, πράγματι, τὸ ἔτος 1906. Ἐπρόκειτο, τότε, φυσικά, περὶ τοῦ ΔΕΥΤΕΡΟΥ Πανεπιστημίου. Τοῦτο προκύπτει ἀπὸ ἕνα ὑπόμνημα, ἀποσταλὲν πρὸς τὸν Βασιλέα Γεώργιον τὸν Α΄ καὶ τὴν Βουλήν, ὑπογραφόμενον δὲ ἀπὸ 29 Προέδρους Πατραϊκῶν σωματείων, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν γεραρὸν κ. Σωτήριον Γκολφινόπουλον, Πρόεδρον τοῦ Συλλόγου τῶν Καλαβρυτινῶν καὶ Πρόεδρον τοῦ «Συνδέσμου τῶν ἐν Πάτραις Συλλόγων καὶ Σωματείων», ποὺ ἦτο ἕνα εἶδος «Ἐπιτροπῆς τῶν ὀργανώσεων τῆς πόλεως» (Οὐδὲν καινὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον...).

Τὸ ὑπόμνημα ὑπεβλήθη ἐπικειμένης τῆς διαθέσεως τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ἐθνικοῦ εὐεργέτου Ἰωάννου Δομπόλη, Ἠπειρώτου, ζήσαντος ἐν Ρωσσίᾳ καὶ καταλιπόντος ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν του εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, ἵνα ἐκ τῶν εἰσοδημάτων της ἱδρυθῇ Πανεπιστήμιον. Τοῦτο θὰ ἔπρεπε νὰ ὀνομασθῇ «Καποδιστριακόν», τιμῆς ἕνεκεν πρὸς τὸν πρῶτον Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος, τοῦ ὁποίου ὁ Δομπόλης ἦτο φίλος καὶ οἰκονόμος, κατελθὼν μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν παλιγγενεσίαν. Ὡς χρόνος ἐκτελέσεως τῆς διαθήκης ἐτίθετο τὸ ἔτος 1909, ἐξ οὗ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν Πατρινῶν διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ νέου ἀνωτάτου ἱδρύματος εἰς τὴν πόλιν μας.

...Ἡ Ρωσσικὴ κυβέρνησις ἀπέδωσε τὸ 1911 μέρος τῆς μεγάλης περιουσίας του, ὑπολογιζομένης εἰς δέκα καὶ πλέον ἑκατομμύρια χρυσῶν δραχμῶν. Τὸ ὑπόλοιπον καθυστερήθη λόγῳ τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου καὶ μετὰ τὴν Ρωσσικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1917 κατεσχέθη διὰ διαταγῆς τοῦ Λένιν ὑπὲρ τοῦ νέου Σοβιετικοῦ Κράτους.

Ὁ ὅρος τῆς διαθήκης

Ἀλλά, σχετικῶς μὲ τὴν ἕδραν τοῦ νέου τούτου Πανεπιστημίου ἐδημιουργήθη μέγα ζήτημα, διότι εἰς τὴν διαθήκην περιείχετο ὅρος ὅπως τὸ Πανεπιστήμιον ἱδρυθῇ «εἰς τὴν πόλιν, ἥτις θὰ ἦτο, κατὰ τὸν χρόνον ἐκτελέσεως τῆς διαθήκης, πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους». Καὶ ἄλλοι μὲν ὑπεστήριζον, ὅτι αἱ Ἀθῆναι, ὡς πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἐδικαιοῦντο ν' ἀποκτήσουν δεύτερον πανεπιστήμιον (μάλιστα ὡς Τεχνικόν, κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ Μετσοβίου Πολυτεχνείου καὶ μίμησιν τῶν Γερμανικῶν Πολυτεχνείων), ἄλλοι δὲ ὅτι αἱ Ἀθῆναι ἔπρεπε ν' ἀποκλεισθοῦν ὁπωσδήποτε ἐκ τῆς ἱδρύσεως νέου ἀνωτάτου ἱδρύματος, θεωρητικοῦ ἢ τεχνικοῦ, καθόσον ὁ κληροδότης, προσηλωμένος εἰς τὴν «Μεγάλην Ἰδέαν» καὶ φανταζόμενος ὅτι μέχρι τοῦ ἔτους 1910 θὰ μετατεθῇ ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος εἰς ἄλλην πόλιν, ἠθέλησε ἐκείνην νὰ προικίσῃ μὲ πανεπιστήμιον· συνεπῶς, ἀφοῦ ὁ διαθέτης ἀπέκλειε τὰς Ἀθήνας, ἔπρεπε τὸ πανεπιστήμιον νὰ ἱδρυθῇ εἰς ἄλλην πόλιν, ἔστω καὶ μὴ οὖσαν πρωτεύουσαν τῆς Χώρας. Ὡς πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, οἱ ἰθύνοντες τοῦτο ὑπεστήριζον ὅτι αἱ Ἀθῆναι, ὡς πρωτεύουσα, ἐδικαιοῦντο τοῦ κληροδοτήματος, ἀλλὰ ἐπειδὴ θὰ ἦτο ἄστοχον νὰ ἱδρυθῇ δεύτερον πανεπιστήμιον εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν, ἐζήτουν νὰ διατεθῇ ὑπὲρ τοῦ ὑπάρχοντος πανεπιστημίου, τὸ ὁποῖον νὰ ἀναπτυχθῇ καὶ νὰ τιμήσῃ τὸ ὄνομα τοῦ Καποδίστρια.

Αἱ τρεῖς ἀπόψεις

Οἱαδήποτε τῶν προτεινομένων λύσεων ἦτο ἀντίθετος εἰς τὴν θέλησιν τοῦ διαθέτου :

1. Νὰ γίνῃ εἰς τὰς Ἀθήνας νέον πανεπιστήμιον; Ἀλλὰ ἡ θέλησις τοῦ διαθέτου ἦτο νὰ γίνῃ νέον πανεπιστήμιον εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν πρωτεύουσαν τοῦ ἔτους 1909. Ὅταν ὁ Δομπόλης συνέτασσε τὴν διαθήκην του, πολλοὶ ἦσαν οἱ μὴ πιστεύοντες εἰς τὴν διατήρησιν τῶν Ἀθηνῶν ὡς πρωτευούσης. Καὶ κατειρωνεύοντο τοὺς ἀγοράζοντας οἰκόπεδα διὰ νὰ ἀνεγείρουν οἰκίας. «Ἡ πρωτεύουσα θὰ πάῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· καὶ εἰς Ἀθήνας θὰ... λαλήσουν κουκουβάγιες».

2. Νὰ διατεθῇ ἡ περιουσία εἰς τὸ ὑπάρχον πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν; Λύσις χειροτέρα τῆς πρώτης. Τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, συσταθὲν διὰ Β.Δ. τῆς 14ης Ἀπριλίου 1837 καὶ ἐγκαινιασθὲν μετὰ ἕνα μῆνα, ἐλειτούργει ὡς «Ὀθώνειον» ἀπὸ τοῦ 1839, εἰς τὸ κεντρικόν του κτίριον. Ὁ Δομπόλης συνέταξε τὴν διαθήκην του τὸ 1849. Θὰ ἐφρικιοῦσε καὶ εἰς τὴν σκέψιν, ὅτι ἕνα «Ὀθώνειον» ἵδρυμα μίαν ἡμέραν θὰ διεξεδίκει τὸ κληροδότημά του...

3. Νὰ ἱδρυθῇ τὸ πανεπιστήμιον εἰς ἄλλην πόλιν; Ἀλλὰ δὲν ἦτο πρωτεύουσα.

Καθὼς εἶναι γνωστόν, τελικῶς ἐπεκράτησεν ἡ δευτέρα λύσις. Καὶ ἡ περιουσία, ἀποδοθεῖσα τὸ 1911 ὑπὸ τῆς Ρωσσικῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ὑπερβαίνουσα τὰ ὀκτὼ ἑκατομμύρια χρυσῶν δραχμῶν, διετέθη ὑπὲρ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τὸ ὁποῖον, μετὰ τὴν ἔξωσιν τοῦ Ὄθωνος, ἐλέγετο «Ἐθνικόν». Διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὀνομάζεται ἔκτοτε καὶ «Καποδιστριακόν».

Ἀλλά, αἱ ὀργανώσεις τῶν Πατρῶν, πεπεισμέναι ὑπὲρ τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῶν Ἀθηνῶν, ἠγωνίσθησαν ὑπὲρ τῆς ἱδρύσεως τοῦ δευτέρου πανεπιστημίου εἰς τὴν πόλιν μας. Οἱ συνδικαλιστικοὶ (μὲ τὴν εὐρυτέραν ἔννοιαν) ἡγέται τῶν Πατρῶν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος ὑπῆρξαν οἱ πρωτεργάται τῆς ἰδέας ἑνὸς Πανεπιστημίου εἰς τὴν πόλιν μας. Ἡ ἰδέα ἡττήθη εἰς τὸν πρῶτον ἀγῶνα καὶ ἔπειτα, διὰ πολλὰ ἔτη, λόγῳ τῶν πολέμων καὶ τῶν ἄλλων ἀναστατώσεων, ἐκοιμήθη. Ἰδοὺ ὅμως, ὅτι τώρα, ἀφυπνίζεται, ἀναζῇ, ἀγωνίζεται, θριαμβεύει !

Οἱ Πρόεδροι τῶν Πατρῶν

Ἂς ἀποδώσωμεν λοιπὸν τὴν ὀφειλομένην τιμὴν εἰς τοὺς πρωτεργάτας. Ἀνευρίσκομεν τὰ ὀνόματα τῶν εἰς ἐκδοθὲν φυλλάδιον (ἐν Πάτραις τῇ 10η Σεπτεμβρίου 1906, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Πάσχα) ἀποτελούμενον ἀπὸ 18 σελίδας καὶ παρέχον, σὺν τοῖς ἄλλοις, ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα περὶ τῶν ὑφισταμένων τότε ὀργανώσεων:

Σωτήριος Γκολφινόπουλος, Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου τῶν Καλαβρυτινῶν καὶ τοῦ Συνδέσμου τῶν ἐν Πάτραις Συλλόγων καὶ Σωματείων.

Γερ. Μπεράτης, Προεδρεύων τῆς ἐν Πάτραις Ἠπειρο—Μακεδονικῆς Ἀδελφότητος.

Φ. Παπαδημητρίου, Πρόεδρος τοῦ τμήματος Πατρῶν τοῦ Κεντρικοῦ Μακεδονικοῦ Συλλόγου.

Χρ. Κορύλλος, Πρόεδρος τοῦ ἐν Πάτραις τμήματος τοῦ «Ἑλληνισμοῦ» καὶ τοῦ Παναχαϊκοῦ Γυμναστικοῦ Συλλόγου.

Βασ. Μαυρογιαννάκης, Προεδρεύων τοῦ Συλλόγου τῶν Κρητῶν «Τὸ Ἀρκάδιον».

Κ. Φλαμιᾶτος, Προεδρεύων τοῦ Συλλόγου τῶν Κεφαλλήνων.

Ἀνδρ. Ζέζας, Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου τῶν Ζακυνθίων.

Ἰωάν. Βέρροιος, Πρόεδρος τοῦ Ἰατρικοῦ Συλλόγου.

Δημ. Ἀγγελόπουλος, Προεδρεύων τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου «Ἑρμῆς».

Παν. Ἀδδελόπουλος, Προεδρεύων τοῦ Συλλόγου Εἰσαγωγικοῦ Ἐμπορίου.

Στέφ. Α. Τζίνης, Πρόεδρος τῆς Γυμναστικῆς Ἑταιρίας Πατρῶν.

Τιμολ. Ἀμπελᾶς, Πρόεδρος τῆς Φιλοδραματικῆς Ἑταιρίας Πατρῶν.

Φρ. Ἄμβουργερ, Πρόεδρος τῆς Φιλαρμονικῆς Ἑταιρίας.

Γ. Δ. Χαραλάμπους, Πρόεδρος τοῦ Ἀχαϊκοῦ Συλλόγου.

Νικ. Σωτηρόπουλος, Πρόεδρος τοῦ Σωματείου τῶν Ἐμποροραπτῶν.

Ἀριστ. Ἀναγνωστόπουλος, Πρόεδρος τοῦ Σωματείου τῶν Βυρσοδεψῶν.

Δημ. Μάργαρης, Πρόεδρος τοῦ Ἐργατικοῦ Συνδέσμου.

Σπ. Δεσινιώτης, Πρόεδρος τοῦ Σωματείου τῶν Ὑποδηματοποιῶν.

Ἀναστ. Παπαϊωάννου, Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου τῶν Ναυπακτίων.

Ἀγγ. Κυριακόπουλος, Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου τῶν Παντοπωλῶν.

Δημ. Κούτρας, Πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου Τεχνιτῶν «Ἅγιος Κωνσταντῖνος καὶ Ἁγία Ἑλένη».

Βασ. Φιλιώτης, Πρόεδρος τοῦ Πατραϊκοῦ Συνδέσμου.

Κωνστ. Κοῦκος, Πρόεδρος τοῦ Σωματείου τῶν Σιδηρουργῶν.

Νικ. Μπομποτῆς, Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου τῶν Κρεοπωλῶν.

Θεοδ. Κοκοράκης, Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου τῶν Ἰχθυοπωλῶν.

Γεώργ. Ζαρουχλιώτης, Πρόεδρος τοῦ Σωματείου τῶν Κουρέων.

Ἀντ. Καράμπελας, Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου τῶν Τριπολιτῶν

Ἰωάν. Σοφῆς, Πρόεδρος τοῦ Βιομηχανικοῦ Συλλόγου.

Ἀνδρ. Παπαδάκης, Πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου τῶν Ἀρτοποιῶν.

Ἀντίδικος ἡ Κέρκυρα

Καθὼς προκύπτει ἐκ τοῦ ἀνωτέρω καταλόγου, οἱ ἐκπρόσωποι ὅλων τῶν ἀλυτρώτων περιοχῶν Ἠπείρου, Μακεδονίας καὶ Κρήτης, ἦσαν ὑπὲρ τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ δευτέρου Πανεπιστημίου εἰς τὰς Πάτρας. Ἀντίζηλος τῆς πόλεώς μας, τότε, ἦτο μόνον ἡ Κέρκυρα.

Καὶ ἐκεῖ συνέπραξαν οἱ Πρόεδροι τῶν Συλλόγων καὶ Συντεχνιῶν εἰς τὴν σύνταξιν καὶ ἀποστολὴν ὑπομνήματος πρὸς τὴν Κυβέρνησιν. Ποῖα ἦσαν τὰ ἐπιχειρήματα τῶν Κερκυραίων; Καὶ πῶς τὰ ἀντεμετώπισαν οἱ Πατρινοί;

1. Ἡ Κέρκυρα ἦτο ἡ πατρὶς τοῦ Κυβερνήτου Καποδίστρια, τὸν ὁποῖον ἠθέλησεν ὁ Δομπόλης νὰ τιμήσῃ. Ἀπάντησις τῶν Πατρινῶν: «Ἡ Κέρκυρα, κειμένη εἰς τὸ ἀπώτατον ἄκρον τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Ἑσπερίαν, δὲν ἠδύνατο ν' ἀποβῇ κέντρον πνευματικῆς κινήσεως μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων. Τοῦτο γινώσκων κάλλιστα ὁ Κερκυραῖος Ἰω. Καποδίστριας, ὁ συμβουλεύσας αὐτὸν (τὸν Δομπόλην) νὰ διαθέσῃ τὴν περιουσίαν του ὑπὲρ τῆς ἱδρύσεως Πανεπιστημίου, οὐδόλως ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἰδιαιτέραν του πατρίδα, ὡς ἕδραν αὐτοῦ. Ἐὰν τὴν ἐθεώρει κατάλληλον εἰς τοῦτο, βεβαίως θὰ ὑπεδείκνυεν αὐτὴν μετὰ τὴν νέαν πρωτεύουσαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους. Παραλιπὼν ὅμως νὰ πράξῃ τοῦτο, ἀπέδειξε περιτράνως ὅτι ἐθεώρει αὐτὴν παντάπασιν ἀνεπιτηδείαν διὰ Πανεπιστήμιον».

2. Ἡ Κέρκυρα, ὡς πρωτεύουσα τοῦ Ἰονίου Κράτους, εἶχεν ἄλλοτε ἀνώτερον ἐπιστημονικὸν καθίδρυμα. Ἀπάντησις τῶν Πατρινῶν: «Ἡ Ἰόνιος Ἀκαδημία, ἱδρυθεῖσα ἐν Κερκύρᾳ, καθ' ὃν χρόνον οὐδαμοῦ τῆς Ἀνατολῆς ὑπῆρχε τοιοῦτον ἐκπαιδευτήριον, ἦτο δὲ αὐτὴ πρωτεύουσα τοῦ Ἰονίου Κράτους, προσείλκυσεν εἰς ἑαυτὴν κατ' ἀνάγκην τροφίμους καὶ ἐξ Ἑπτανήσου καὶ ἐκ τῆς ἀλυτρώτου Ἑλλάδος. Ἅμα ὅμως τῇ ἀνακηρύξει τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου καὶ τῇ ἱδρύσει τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου ἤρξαντο προθυμοποιούμενοι, καὶ διδάσκαντες καὶ διδασκόμενοι ἐν τῇ Ἰονίῳ Ἀκαδημίᾳ, νὰ τρέπωνται τὴν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ νέου Βασιλείου ἄγουσαν, ἕως οὗ μετὰ τὴν ἕνωσιν τῆς Ἑπτανήσου, ἀποβαλοῦσα αὐτὴ πᾶσαν σημασίαν κατηργήθη κατ' ἀνάγκην».

3. Ἡ Κέρκυρα, λόγῳ τῆς γεωγραφικῆς αὐτῆς θέσεως, θὰ ἐπέδρα ἐθνικῶς ἐπὶ τῆ ἔναντι Ἠπείρου. Ἀπάντησις τῶν Πατρινῶν: «Μήπως πρὸς τοιοῦτον τινὰ σκοπὸν δὲν συνεστήθη καὶ τὸ ἐν Κερκύρᾳ Διδασκαλεῖον τῶν ἀρρένων, βραδύτερον δὲ καὶ τὸ Ἀρσάκειον τῶν θηλέων, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι, ὅτι θὰ ἐφοίτων εἰς αὐτὰ νέοι καὶ νεά-

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ 4ην ΣΕΛΙΔΑ

Η ΔΕΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Ο ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΑΧΕΛΩΟΥ ΟΤΑΝ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΘΗ ΘΑ ΠΑΡΑΓΗ ΕΤΗΣΙΩΣ ΤΡΙΑ ΔΙΣΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ ΚΙΛΟΒΑΤΩΡΑΣ

ΤΡΙΑ ΦΡΑΓΜΑΤΑ: ΚΑΣΤΡΑΚΙΟΥ, ΚΡΕΜΑΣΤΩΝ, ΤΟΠΟΛΙΑΝΩΝ

ΤΟ ΟΛΟΝ ΕΡΓΟΝ ΥΠΟΛΟΓΙΖΕΤΑΙ ΟΤΙ ΘΑ ΣΤΟΙΧΙΣΗ 4 ΔΙΣ. ΔΡΑΧ.

Κατὰ τὸ συνελθὸν εἰς Ναύπλιον, ἀπὸ τῆς 28ης Νοεμβρίου μέχρι τῆς 2ας Δεκεμβρίου Γ΄ Πανελλήνιον Συνέδριον τῶν Μηχανολόγων—Ἠλεκτρολόγων, τὴν ἔναρξιν τοῦ ὁποίου ἐκήρυξεν ἡ Α.Β.Υ. ὁ Διάδοχος Κωνσταντῖνος, συνεζητήθησαν μεταξὺ τῶν ἄλλων θεμάτων καὶ ζητήματα ἀναφερόμενα εἰς τὸ ἔργον τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ τῆς χώρας, τὴν τιμὴν τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν βιομηχανικὴν ἀνάπτυξιν κ.λ.π.

Ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς ΔΕΗ κ. Α. Καλίνσκης, εἰς ὁμιλίαν του πρὸς τὰ μέλη τοῦ συνεδρίου, ἀνεφέρθη εἰς τὸ ὑπὸ ἐκτέλεσιν κατασκευαστικὸν πρόγραμμα τῆς Δημοσίας Ἐπιχειρήσεως Ἠλεκτρισμοῦ, βάσει τοῦ ὁποίου προβλέπεται νὰ κατασκευασθοῦν ἐν Ἑλλάδι, ἐντὸς βραχυτάτου σχετικῶς χρόνου, μεγάλα καὶ δυσχερῆ ὑδροηλεκτρικὰ ἔργα, ἀξίας περίπου τεσσάρων δισεκατομμυρίων δραχμῶν, ἐν συνεχείᾳ δὲ ὡμίλησε διὰ τὸ αἴτημα περὶ εὐθηνοτέρου ρεύματος, τονίσας ἰδιαιτέρως τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ Δ.Ε.Η. εἶναι ἤδη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Φεβρουαρίου προητοιμασμένη ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὴν ἀξίωσιν αὐτήν, μὲ ἕνα νέον τιμολόγιον βιομηχανικῆς χρήσεως, τὸ ὁποῖον θὰ ἐφαρμοσθῇ ἀπὸ τοῦ 1965 καὶ θὰ εἶναι ἐκ τῶν χαμηλοτέρων τῆς Εὐρώπης.

Ἡ αὔξησις τῆς παραγωγῆς

Ἀναφερόμενος εἰδικώτερον εἰς τὴν προσπάθειαν ταχείας αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς ρεύματος εἶπεν:

Ἡ Διοίκησις καὶ τὸ προσωπικὸν τοῦ φορέως τοῦ ἐξηλεκτρισμοῦ, ἔχομεν πλήρη ἐπίγνωσιν τῶν διαρκῶς αὐξανομένων ἀξιώσεων τῆς ἐποχῆς μας. Ἡ οἰκονομικὴ καὶ πολιτιστικὴ πρόοδος τῆς χώρας μας ἀπαιτεῖ, ὄχι μόνον διαρκῶς μεγαλυτέρας ποσότητας ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας, ἀλλὰ καὶ ἐπιτυχεστέρους οἰκονομικοὺς συνδυασμούς, τελειότερα συστήματα διανομῆς, καλυτέρας μεθόδους ἀσφαλείας, πληρεστέραν ἐξυπηρέτησιν τῶν καταναλωτῶν.

Δὲν θὰ σᾶς ἀπασχολήσω μὲ ἐκθέσεις καὶ στοιχεῖα περὶ τῆς προόδου ποὺ ἐπραγματοποιήθη ἕως τώρα εἰς τὴν Ἑλλάδα. Διότι σεῖς οἱ τεχνικοὶ καλῶς γνωρίζετε τὸ τί ἔγινε καὶ τὸ πῶς ἔγινε τὸ κάθε τί. Καὶ γνωρίζετε ἐπίσης ὅτι τὸ σύστημα παραγωγῆς, μεταφορᾶς καὶ διανομῆς ἠλεκτρισμοῦ τῆς Ἑλλάδος δὲν ὑστερεῖ εἰς τεχνικὴν ἀρτιότητα, ἔναντι τῶν συστημάτων τῶν πλέον προηγμένων χωρῶν. Ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι ἡ ΔΕΗ δὲν ἐπαναπαύεται εἰς τὰς ἐπιτυχίας της. Προσπαθεῖ, ὄχι μόνον νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἀξιώσεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ νὰ προηγηθῇ κατὰ τὸ δυνατόν.

ΤΟ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΑΧΕΛΩΟΥ

Ἐκτελοῦμεν τώρα ἕνα πρόγραμμα κατασκευῶν ποὺ ἐκτείνεται μέχρι τοῦ τέλους τῆς τρεχούσης δεκαετίας. Οἱ ὑδροηλεκτρικοὶ καὶ ἀτμοηλεκτρικοὶ σταθμοὶ τῆς Δ.Ε.Η. θὰ ἔχουν τότε ἐγκατεστημένην ἰσχὺν περίπου 2.000.000 κιλοβάτ, ἔναντι τῶν 800.000 κιλοβάτ ποὺ ἔχουν σήμερον καὶ ἐτησίαν ἱκανότητα παραγωγῆς περίπου 10.000.000.000 κιλοβατωρῶν ἔναντι τῶν σημερινῶν περίπου 4.000.000.000. Αἰσθανόμεθα ἰδιαιτέραν ὑπερηφάνειαν διὰ τὸ ὑδροηλεκτρικὸν συγκρότημα Ἀχελῴου καὶ παρακολουθοῦμεν μὲ συγκίνησιν τὴν πρόοδον τῆς κατασκευῆς του, διότι ὁ Ἀχελῷος, ὁ ὁποῖος ἔχει λεκάνην ὑπερβαίνουσαν τὰ 4.000 τετραγωνικὰ χιλιόμετρα καὶ ἀκραίαν τιμὴν πλημμυρικῆς παροχῆς ἄνω τῶν 9.000 μ3)δλ., δίδει ζωὴν εἰς ἕνα ἐκ τῶν σημαντικῶν ὑδροηλεκτρικῶν συγκροτημάτων τῆς Εὐρώπης.

Ὅπως γνωρίζετε, εἰς τὴν βαθμίδα τῶν Κρεμαστῶν κατασκευάζεται ἤδη ὁ μεγαλύτερος ὑδροηλεκτρικὸς σταθμὸς τῆς Ἑλλάδος. Ἡ δαπάνη τοῦ ἔργου τούτου θ' ἀνέλθῃ περίπου εἰς 72 ἑκατ. δολλαρίων (2.160.000 δραχμῶν) ἐξ ὧν τὰ 31 ἑκατ. δολλαρίων ἐξησφαλίσθησαν διὰ τοῦ δανείου τοῦ δανειστικοῦ ὀργανισμοῦ τῶν Η.Π.Α., τοῦ λεγομένου «Α.Ι.ΝΤ.».

ΤΟ ΥΨΗΛΟΤΕΡΟΝ ΧΩΜΑΤΙΝΟΝ ΦΡΑΓΜΑ

Εἰδικώτερον: Εἰς τὰ Κρεμαστὰ θὰ κατασκευασθῇ χωμάτινον φράγμα, μεγίστου ὕψους 153 μέτρων καὶ ὄγκου περὶ τὰ 8.000.000.000 μ3. Πρόκειται περὶ τοῦ ὑψηλοτέρου χωματίνου φράγματος ὁλοκλήρου τῆς Εὐρώπης. Ὁ ὑπερχειλιστὴς τοῦ φράγματος θὰ εἶναι ἀποχετευτικῆς ἱκανότητος 3.000 μ3 δλ. Ἡ σχηματισθησομένη τεχνητὴ λίμνη θὰ καταλαμβάνῃ ἔκτασιν 80.000 στρεμμάτων, θὰ εἶναι περιεκτικότητος 4.700.000.000 μ3 ὕδατος καὶ ὠφελίμου ὄγκου ὕδατος 3.400.000.000 μ3. Τὸ ἐργοστάσιον παραγωγῆς ρεύματος θὰ εἶναι ἡμιϋπόγειον, θὰ περιλαμβάνῃ 4 μονάδας συνολικῆς ἰσχύος 437.000 κιλοβάτ, τύπου «Φράνσις», μὲ πρόβλεψιν ἐγκαταστάσεως καὶ πέμπτης μονάδος ἰσχύος 109.000 κιλοβάτ. Ἡ ὑδροληψία θὰ γίνεται διὰ πέντε σηράγγων, ἑκάστη τῶν ὁποίων θὰ ἔχῃ διάμετρον 5.20 μ. Ἡ μέση ὠφέλιμος πτῶσις θὰ εἶναι 120 μ., τὸ δὲ μέγιστον γεωμετρικὸν ὕψος πτώσεως 140 μ. Ὁ σταθμὸς παραγωγῆς θὰ ἀξιοποιῇ τὴν ἐκ 5½ δισεκατομμυρίων μέτρων μέσην ἐτησίαν ἐκροὴν τοῦ ὑδατίνου δυναμικοῦ τοῦ ποταμοῦ. Ἡ δὲ παραχθησομένη ἐνέργεια, εἰς τὰ Κρεμαστά, θὰ ἀνέρχεται εἰς 1.6 δισεκατομμύρια ΧΒΩ, κατὰ ἕνα μέσον, ἀπὸ ἀπόψεως ὑδραυλικότητος ἔτος.

Πέραν τούτου εἰς τὴν ἔξοδον τῶν στροβίλων θ' ἀποδίδεται καθ' ὅλον τὸ ἔτος μέση παροχὴ 165 μ3)δλ. μὲ ἐλαχίστην 100 μ3)δλ., ἡ ὁποία ἐν συνεχείᾳ θ' ἀξιοποιηθῇ ἀπὸ τὴν κατάντη βαθμίδα τοῦ ὅλου ἔργου, ἤτοι τοῦ ΥΗΣ Καστρακίου, ὁπόθεν πάλιν ἡ παροχὴ αὕτη τοῦ ὕδατος θὰ χρησιμοποιῆται διὰ τὴν ἄρδευσιν πολλῶν ἑκατοντάδων χιλιάδων στρεμμάτων τῶν πεδιάδων Ἀγρινίου, Μεσολογγίου καὶ Νεοχωρίου.

Διὰ νὰ δοθῇ μία γενικὴ ἐντύπωσις περὶ τῆς ἐκτάσεως τοῦ ἐκτελουμένου εἰς τὰ Κρεμαστὰ ἔργου, κρίνω σκόπιμον νὰ σᾶς ἀναφέρω μερικὰ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα ἐκ τῆς προόδου τῶν σχετικῶν ἐργασιῶν. Κατ' ἀρχὴν ἐχρειάσθη νὰ κατασκευασθοῦν εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ἔργου 22 χιλιόμετρα νέων ὁδῶν καὶ ἐκ παραλλήλου νὰ ἐπισκευασθοῦν 50 χιλιόμετρα τῆς ἐθνικῆς ὁδοῦ Ἀγρινίου — Καρπενησίου. Ἐπίσης εἰς τὴν μέχρι πρό τινος ἀπρόσιτον αὐτὴν περιοχήν, ἐδημιουργήθη τὸ πρῶτον ἰδιωτικὸν ἀεροδρόμιον τῆς Ἑλλάδος. Κατεσκευάσθη ἐπίσης σῆραγξ ἐκτροπῆς τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ, μήκους 808 μ. καὶ ἐσωτερικῆς διαμέτρου 12.60 μ., μὲ ἐπένδυσιν ἐξ ὡπλισμένου σκυροδέματος, πάχους 0,90 μ. Μολονότι ἡ κατασκευὴ τῶν ἐπὶ μέρους ἔργων εἰς τὰ Κρεμαστὰ πραγματοποιεῖται μὲ τὰ τελειότερα ἀμερικανικὰ μηχανικὰ μέσα, τὸν Σεπτέμβριον 1963 ἀπησχολοῦντο εἰς τὰς σχετικὰς ἐργασίας 1.900 ἄτομα, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁποίων ὑπολογίζεται ὅτι θ' ἀνέλθῃ κατὰ τὸ προσεχὲς θέρος εἰς 2.500 περίπου. Ἀρκεῖ νὰ σημειωθῇ ὅτι διὰ νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ κατασκευὴ τοῦ φράγματος, ἐντὸς τῶν ταχθεισῶν προθεσμιῶν, θὰ πρέπει νὰ μεταφέρωνται ἡμερησίως πλέον τῶν 25.000 μ3 χωμάτων, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ὑπεχρέωσε τὴν ἀνάδοχον ἑταιρίαν νὰ εἰσαγάγῃ μηχανικὸν ἐξοπλισμὸν ἀξίας 6.000.000 δολλαρίων περίπου. Ὁ σταθμὸς προβλέπεται νὰ τεθῇ εἰς λειτουργίαν ἐντὸς τοῦ 1965.

Ὡς εἶναι γνωστόν, τὸ ἔργον τοῦ Ἀχελῴου ὑπῆρξε τὸ ὄνειρον γενεῶν. Ἀναφερόμενοι εἰς τὸ ἱστορικὸν τῶν σχετικῶν προσπαθειῶν ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἡ συνταχθεῖσα προπολεμικῶς, κατὰ τὸ 1938 προμελέτη, ὑπὸ τῆς ἀμερικανικῆς ἑταιρίας «Κοῦπερ», ὑπελόγιζε τὴν μέσην παροχὴν τοῦ Ἀχελῴου εἰς τὰ Κρεμαστὰ εἰς 41 μ3) δλ., ἐνῷ ἀπὸ τὰς γενομένας μετρήσεις, βάσει τῶν ὁποίων καὶ κατασκευάζεται σήμερον τὸ ἔργον, ἡ μέση παροχὴ ἀνέρχεται εἰς 165 μ3)δλ. Ἐξ ἄλλου, ἡ συνταχθεῖσα κατὰ τὸ ἔτος 1950 μελέτη ὑπὸ τῆς «Ἐμπάσκο», προέβλεπε τὴν κατασκευὴν εἰς τὰ Κρεμαστὰ φράγματος ἐκ λιθορριπῆς ὕψους 113 μ., καὶ σταθμοῦ παραγωγῆς μὲ συνολικὴν ἐγκατεστημένην ἰσχὺν 240.000 κιλοβάτ (4Χ60). Χαρακτηριστικὸν εἶναι ὅτι ἀμφότεραι αἱ προαναφερόμεναι μελέται ἀφεώρων μόνον εἰς τὴν περίπτωσιν Κρεμαστῶν. Αἱ θέσεις Πρεβέντζας καὶ Καστράκι ἀνεφέροντο ὡς ἔργα τοῦ ἀπωτέρου μέλλοντος. Ἡ περίπτωσις τῶν Τοπολιανῶν ἦτο παντελῶς ἄγνωστος.

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΚΑΣΤΡΑΚΙΟΥ

Νῦν, ὅμως, ἡ ΔΕΗ ὁλοκληρώνει τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ ὑδροδυναμικοῦ τοῦ Ἀχελῴου. Ἡ δευτέρα φάσις τῶν ἔργων ἀξιοποιήσεως τοῦ Ἀχελῴου, προβλέπει τὴν κατασκευὴν εἰς τὸ Καστράκι ἑτέρου ὑδροηλεκτρικοῦ σταθμοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον συγχωνεύεται, διότι οὕτω εὑρέθη οἰκονομικώτερον καὶ ὁ ἀρχικῶς προβλεπόμενος τῆς Πρεβέντζας. Καὶ ἐνταῦθα προβλέπεται ἡ κατασκευὴ χωματίνου φράγματος μεγίστου ὕψους 85 μ. καὶ ὄγκου περίπου 3,5 ἑκατομ. μ3. Ὁ ὑπερχειλιστὴς θὰ εἶναι ἱκανότητος 3.000 μ3)δλ. Ὡς δὲ συνέβη καὶ εἰς τὰ Κρεμαστὰ θὰ προηγηθῇ ἡ κατασκευὴ σήραγγος ἐκτροπῆς, διαμέτρου 14 μ., καὶ μήκους 420 μ. Ἡ σχηματισθησομένη εἰς τὸ Καστράκι λίμνη θὰ εἶναι περιεκτικότητος 750 ἑκατομμυρίων μ3 ὕδατος. Τὸ ἐργοστάσιον παραγωγῆς θὰ περιλαμβάνῃ ἀρχικῶς δύο μονάδας τῶν 80.000 κιλοβάτ ἑκάστην, μὲ πρόβλεψιν ἐγκαταστάσεως καὶ τρίτης ἰσοδυνάμου μονάδος. Ἡ μέση ἐτησία παραγομένη ἐνέργεια θ' ἀνέρχεται περίπου εἰς 870.000.000 ΧΒΩ. Ἡ δαπάνη κατασκευῆς τοῦ ἔργου Καστρακίου θ' ἀνέλθῃ πιθανῶς εἰς 52 ἑκατομ. δολλ. (1.520 ἑκατ. δρχ.), ἐξ ὧν ποσὸν 21.600.000 δολλ. ἀντιπροσωπεῦον τὰς εἰς συνάλλαγμα δαπάνας ἐξευρέθη διὰ δανείου ἐκ τοῦ «Α.Ι.ΝΤ.». Τὰ ἔργα προβλέπεται νὰ δημοπρατηθοῦν τὴν προσεχῆ ἄνοιξιν, ὅτε θὰ ἔχῃ συμπληρωθῆ ἡ ὁριστικὴ μελέτη καὶ ὁ σταθμὸς ὑπολογίζεται νὰ τεθῇ εἰς λειτουργίαν τὸ 1967.

Ἡ θέσις Κρεμαστὰ τοῦ Ἀχελῴου, ὅπου ἤδη κατασκευάζεται τὸ πρῶτον φράγμα τῆς ΔΕΗ

Ἡ τρίτη φάσις τῶν ἔργων τοῦ Ἀχελῴου προβλέπει τὴν κατασκευὴν φράγματος εἰς τὴν θέσιν Τοπολιανά, ἀνάντη τῶν Κρεμαστῶν, καὶ δημιουργίαν τεχνητῆς λίμνης χωρητικότητος περίπου 2 δισεκ. κυβικῶν μέτρων, ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνεται καλύτερον ἡ ὑπερετησία ἐξίσωσις τῆς ἐκροῆς τοῦ Ἀχελῴου καὶ ἡ μετατροπὴ τῆς δευτερευούσης εὐτελοῦς ἐνεργείας τῶν ἔργων τῶνΚρεμαστῶν καὶ Καστρακίου εἰς πολύτιμον πρωτεύουσαν ἐνέργειαν. Αἱ ἐγκατασταθησόμεναι εἰς τὰ Τοπολιανὰ μονάδες, θὰ εἶναισυνολικῆς ἰσχύος 140.000 κιλοβάτ ἡ δὲ μέση ἐτησία παραγωγὴ ἐνεργείας θ' ἀνέρχεται περίπου εἰς 600.000.000 ΧΒΩ.

Ἡ συνολικὴ δαπάνη ἀξιοποιήσεως τοῦ ὑδροδυναμικοῦ τοῦ Ἀχελῴου διὰ τῆς κατασκευῆς τῶν ἔργων Κρεμαστῶν, Καστρακίου καὶ Τοπολιανῶν, ἰσχύος περίπου 900.000 κιλοβάτ, ὑπολογίζεται εἰς 190 ἑκατ. δολλ. (5.700 ἑκατ. δρχ.), ἡ δὲ παραχθησομένη ἐνέργεια εἰς ἐπίπεδα ἄνω τῶν τριῶν δισεκατομμυρίων ΧΒΩ ἐτησίως. Διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν τεραστίων αὐτῶν μεγεθῶν ἰσχύος καὶ ποσοτήτων ἐνεργείας εἰς τὰ σημεῖα καταναλώσεώς των θὰ ἀπαιτηθῇ ἡ κατασκευὴ περίπου 800 χιλιομέτρων νέων γραμμῶν μεταφορᾶς ὑπὸ τάσιν 150,000 βόλτ.

Ὑπάρχει ἐπίσης ἐπὶ τάπητος καὶ τὸ θέμα τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ ὑδροδυναμικοῦ τοῦ Ἀλιάκμονος. Κατὰ τὸ 1942 βάσει τῶν ἐρευνῶν τοῦ καθηγητοῦΛουντίν, ἀσχοληθέντος διὰ λογαριασμὸν τῆς «Χάνσα Λάιτ Μέταλ», ἡ μέση παροχὴ τοῦ ποταμοῦ τούτου εἰς τὴν θέσιν τῆς γεφύρας Κόκοβας ὑπελογίσθη εἰς 86 μ3) δλ. Σήμερον οἱ ὑπολογισμοὶ τοῦ γερμανικοῦ τεχνικοῦ γραφείου, ὅπερ ἐρευνᾷ, διὰ λογαριασμὸν τῆς ΔΕΗ καὶ τοῦ Κράτους, τὴν μορφὴν καὶ τὴν οἰκονομικότητα τῆς ἀξιοποιήσεως, ἀναβιβάζουν τὴν μέσην παροχὴν τοῦ Ἀλιάκμονος, εἰς θέσιν παρακειμένην τῆς Κόκοβας, μόνον εἰς 62,6 μ3, δλ. Κατὰ τὸ 1958, ἡ μελέτη τοῦ Ε. Κριστόφφελ ὑπελόγιζε τὰς δυνατότητας τοῦ Ἀλιάκμονος εἰς παραγωγὴν 1.670.000.000 ΧΒΩ, μὲ ἐγκατεστημένην ἰσχὺν 835.000 κιλοβάτ καὶ ὥρας λειτουργίας 2.000. Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ὅμως νεωτέρων ἐρευνῶν, προκύπτει ὅτι ἡ παραγωγὴ ἐνεργείας ἐκ τοῦ Ἀλιάκμονος, θὰ ἀνέλθῃ πιθανῶς εἰς 1.400.000.000 ΧΒΩ,ἠδέπροταθησομένη πρὸς ἐγκατάστασιν ἰσχὺς εἰς 700.000 κιλοβάτ, διὰ διάρκειαν λειτουργίας 2.000 ὡρῶν ἐτησίως. Αἱ μελέται συνεχίζονται.

Πρὶν ἢ κλείσω τὸ κεφάλαιον τῶν ὑδροηλεκτρικῶν ἔργων πρέπει ἐπίσης νὰ σημειώσω ὅτι ἀποπερατοῦται ἡ ἐγκατάστασις τῆς Γ΄ Μονάδος Λούρου, ἰσχύος 5.300 κιλοβάτ καὶ ὅτι προκειμένου περὶ τοῦ Ἐδεσσαίου, ὅπου προβλέπεται νὰ ἐγκατασταθῇ ὁ ἤδη παραληφθεὶς στρόβιλος, τύπου «Φράνσις», ἰσχύος 28.000 κιλοβάτ καὶ μέσης ἐτησίας ἐνεργείας 62.000.000 ΧΒΩ, αἱ ἐργασίαι κατασκευῆς τοῦ ἔργου προχωροῦν μόνον εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Σταθμοῦ παραγωγῆς, μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν παρεμβάσει τῶν Κρατικῶν Ἀρχῶν, προσωρινὴν ἀναστολὴν τῶν ἐργασιῶν, εἰς τὸ ἐντὸς τῆς πόλεως τῆς Ἐδέσσης τμῆμα. Διὰ τὸν Ἐδεσσαῖον, ἐνδείκνυται ἐπίσης νὰ ἀναφερθῇ ὅτι ἡ μελέτη τοῦ ἔργου, ἐγένετο ὑπὸ τῆς ΔΕΗ καὶ ὅτι ἡ κατασκευή του ἐκτελεῖται μόνον ὑπὸ Ἑλληνικῶν Τεχνικῶν Ἑταιριῶν.

ΤΟ ΛΙΓΝΙΤΙΚΟΝ ΔΥΝΑΜΙΚΟΝ

Παράλληλα πρὸς τὸν κατασκευαστικὸν ὀργασμὸν ποὺ χαρακτηρίζει τὸν ὑδροηλεκτρικὸν τομέα, πρέπει νὰ ἐξαρτηθῇ ἡ ἐπέκτασις τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ λιγνιτικοῦ δυναμικοῦ τῆς χώρας.

Πρῶτον, διὰ τῆς ἐπαυξήσεως τῶν ἐγκαταστάσεων τοῦ Ἀτμοηλεκτρικοῦ Σταθμοῦ Πτολεμαΐδος, ὅπου ἀρχίζουν ἐντὸς ὀλίγου αἱ ἐργασίαι κατασκευῆς καὶ τρίτης μονάδος, ἰσχύος 125.000 κιλοβάτ, ἐτησίας παραγωγικῆς ἱκανότητος 900.000 ΧΒΩ καὶ ἐτησίας καταναλώσεως λιγνίτου 1.600.000 τόννων περίπου. Μὲ τὴν ἔναρξινλειτουργίας καὶ τῆς Γ΄ Μονάδος, ἥτις προβλέπεται διὰ τὸ τέλος τοῦ μεταπροσεχοῦς ἔτους 1965, ἡ συνολικὴ ἐγκατεστημένη ἰσχὺς τοῦ Ἀτμοηλεκτρικοῦ Σταθμοῦ Πτολεμαΐδος θ' ἀνέλθῃ εἰς 320.000 κιλοβάτ, ἡ ἐτησία κατανάλωσις λιγνίτου εἰς 4.200.000 τόννους καὶ ἡ ἐτησία παραγωγικὴ ἱκανότης εἰς 2.300.000.000 ΧΒΩ ἐγγίζουσα δηλαδὴ τὸ ὕψος τῆς καταναλωθείσης ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας, καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1962. Μία τετάρτη ἐπίσης μονὰς ἰσχύος 125.000 κιλοβάτ, τῶν ἰδίων πρὸς τὴν Β΄ καὶ Γ΄ Μονάδα χαρακτηριστικῶν, προβλέπεται νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὴν Πτολεμαΐδα, μετὰ τὸ 1970, ὅτε πλέον θὰ ἔχῃ ἀναπτυχθῇ δεύτερον λιγνιτωρυχεῖον, εἰς τὴν περιοχὴν Καρδιᾶς.

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΕΩΣ

Δεύτερον, λαμβάνει ἤδη συγκεκριμένην μορφὴν ἡ ἀξιοποίησις καὶ τῆς λιγνιτοφόρου περιοχῆς Μεγαλοπόλεως, ὅπου ἀντιμετωπίζονται πράγματι μεγάλης ἐκτάσεως προβλήματα, λόγῳ τῆς κατωτέρας ποιότητος τοῦ λιγνίτου καὶ τῶν σχετιζομένων πρὸς τὸ ἔργον ὑδραυλικῶν καὶ ὑδρολογικῶν θεμάτων. Ὁ λιγνίτης αὐτὸς παρουσιάζει ὑγρασίαν 60—68%, τέφραν 13—16% καὶ μέσην θερμικὴν ἱκανότητα 900 KCAL) KG ἔναντι1320 KCAL) KG 58 % ὑγρασίας καὶ 11 % τέφρας τοῦ λιγνίτου Πτολεμαΐδος καὶ 2700 KCAL)KG, 1 % τέφρας καὶ 30 % ὑγρασίας τοῦ λιγνίτου Ἀλιβερίου. Τὸ ἔργον τῆς Μεγαλοπόλεως θὰ χρηματοδοτηθῇ διὰ δανείου τοῦ δανειστικοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ γερμανικοῦ κράτους τοῦ λεγομένου KFW ὕψους 200 ἑκατομμυρίων μάρκων, διὰ τὸ ὁποῖον ἡ σχετικὴ σύμβασις ὑπεγράφη πρό τινων ἡμερῶν, περιλαμβάνει δὲ πλὴν τοῦ μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ τοῦ λιγνιτωρυχείου, ἐκτροπὴν τοῦ ποταμοῦ Ἀλφειοῦ καὶ τὴν ἐγκατάστασιν Ἀτμοηλεκτρικοῦ Σταθμοῦ, ἐκ δύο Μονάδων, ἑκάστη τῶν ὁποίων θὰ εἶναι ἰσχύος 125 000 κιλοβάτ καὶ ἐτησίας παραγωγικῆς ἱκανότητος 900.000.000 ΧΒΩ. Ἡ πρώτη μονὰς προβλέπεται νὰ λειτουργήσῃ πιθανῶς τὸ 1968.

Ο ΣΤΑΘΜΟΣ ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ

Τὸ ὅλον ἀτμοηλεκτρικὸν σύστημα τῆς ΔΕΗ, θὰ ἐνισχυθῇ ἐπίσης, διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τῶν ἐγκαταστάσεων τοῦ ΑΗΣ Ἁγίου Γεωργίου(Κερατσινίου), ὅπου θὰ τοποθετηθῇ παρὰ τοὺς ὑπάρχοντας διαθεσίμους λέβητας, μία νέα στροβιλογεννήτρια, μεγίστης συνεχοῦς ἰσχύος 60.000 κιλοβάτ καὶ ἐτησίας παραγωγικῆς ἱκανότητος 310 ἑκατομμυρίων ΧΒΩ, πρὸς ἀντιμετώπισιν (διὰ ἐπιτοπίου παραγωγῆς) τῶν ραγδαίως αὐξανομένων ἀναγκῶν, εἰς ἠλεκτρικὴν ἐνέργειαν, τῆς περιοχῆς τῆς Πρωτευούσης καὶ πρὸς ἀντικατάστασιν ἐν τῷ συστήματι, τῶν πεπαλαιωμένων ἤδη καὶ λίαν δαπανηρᾶς λειτουργίας μονάδων, τῶν 1ῶ HW, τῆς τέως ΗΕΑΠ.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐκτελοῦνται εὐρείας ἐκτάσεως ἔργα, πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ δικτύου τῆς πρωτευούσης, τὸ σημαντικώτερον τῶν ὁποίων εἶναι ἡ ἀπό τινων ἑβδομάδων ἀρξαμένη ἐπέκτασις τοῦ Ἐθνικοῦ Δικτύου, ἐντὸς τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, διὰ τῆς τοποθετήσεως ὑπογείου καλωδίου τῶν 150.000 βόλτ, πρὸς τροφοδότησιν νέου ὑποσταθμοῦ 150)22 KV. Ἡ ἐργασία αὕτη ἐκτελεῖται διὰ πρώτην φορὰν ἐν Ἑλλάδι.

Η ΤΙΜΗ ΤΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ

Ἡ ἐκβιομηχάνισις τῆς χώρας καὶ γενικώτερα ἡ οἰκονομική της ἀνάπτυξις μέσα εἰς τὰς νέας συνθήκας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος, ἀπαιτεῖ ὄχι μόνον περισσότερον ἠλεκτρισμὸν ἀλλὰ καὶ εὐθηνότερον. Καὶ ἡ ΔΕΗ εἶναι προητοιμασμένη, ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Φεβρουαρίου νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὴν ἀξίωσιν αὐτήν, μὲ ἕνα νέον τιμολόγιον βιομηχανικῆς χρήσεως, ποὺ θὰ ἐφαρμοσθῇ ἀπὸ τοῦ 1965 καὶ θὰ εἶναι ἐκ τῶν χαμηλοτέρων τῆς Εὐρώπης.

ΑΙ ΝΕΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

Καθυστεροῦμεν εἰς τὸν τομέα τῶν νέων ἠλεκτροδοτήσεων. Περίπου πέντε χιλιάδες κοινότητες εἰσέτι δὲν ἔχουν ἠλεκτρισμόν. Καὶ εἰς πολλὰς πόλεις τὰ δίκτυα διανομῆς δὲν ἀνταποκρίνονται εἰς τὰς συγ-

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ 4ην ΣΕΛΙΔΑ

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΕΣ ΤΗΣ "ΗΜΕΡΑΣ,,

Ο ΓΑΪΔΑΡΟΣ *αὐτὸς ὁ παρεξηγημένος*

Ἡ διάλεξις τοῦ κ. Π. Α. ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ

7ον

Σ' ἄλλο ποὺ μοιάζουν ὁ γάϊδαρος καὶ ὁ γύφτος εἶναι ἡ μανία τους γιὰ ταξίδια. Εἶναι κι' οἱ δυό τους ἐνθουσιώδεις τουρίστες. Κάτω ἀπὸ τὴ δεσποτεία τοῦ ἀνθρώπου, ὁ γάϊδαρος νοσταλγεῖ τὸ ταξίδι. Μόλις τὸν ἀφίσεις ἐλεύτερον, τὸν χάνεις ἀπὸ μπροστά σου. Γι' αὐτὸ καὶ τὸν δένουν τὸ φτωχὸ στὸ παλοῦκι. Ἔτσι βγῆκε καὶ τὸ γνωμικὸ «Κάλλιο γαϊδουρόδενε, παρὰ γαϊδουρογύρευε». Ποτὲ ὅμως δὲ θὰ ἰδεῖς γάϊδαρο λέτσο καὶ ὑπαρξιστή. Εἶναι πάντοτε ἀξιοπρεπὴς κι' εὐπαρουσίαστος.

Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅμως ὅτι ἡ μοῖρα τὤφερε γιὰ τὸ γύφτο καὶ τὸ γάϊδαρο νἆναι μαζί, ποτὲ δὲν ἔκαμαν καλὴ παρέα. Καὶ σ' αὐτὸ φταίει ὁ γύφτος. Γιατὶ καὶ τὰ πιὸ τεμπέλικα γαϊδούρια, οἱ γύφτοι τὰ κάνουν σὲ λίγες μέρες ἀτσίδες. Ἔχουν κάτι ραβδιὰ μὲ πρόκες στὴ μύτη καὶ μ' αὐτὰ τοὺς κάνουν μεγάλη λαχτάρα. Ἄλλο κόλπο εἶναι νὰ βάνουν μέσ' ἀπὸ τὸ σαμάρι καρφίτσες ἢ κάτι τέτοιο κι' ὅταν τὰ καβαλλάνε μεταβάλλονται σὲ δρομεῖς πρώτης τάξεως.

Στὰ ζωοπανήγυρα οἱ γύφτοι ξεγελοῦν καὶ τοὺς πιὸ ἔξυπνους χωρικοὺς μὲ τὶς ἀνταλλαγές, ποὺ γίνονται. «Τράμπα κι' ἀπανωτίμι». Τ' ἀπανωτίμι βέβαια τὸ εἰσπράττει πάντοτε ὁ γύφτος. Πολλὲς φορὲς τοὺς πουλᾶνε τῶν χωρικῶν τὰ ἴδια τους τὰ γαϊδούρια, ἀφοῦ τὰ βάψουν ἄλλο χρῶμα καὶ τὰ ἐκγυμνάσουν στὴν ὠκυποδία. Κάτι τέτοιες γύφτικες συναλλαγὲς κι' ἀπάτες δὲν εἶναι ἄγνωστες σ' ἐμᾶς.

Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅμως ὅτι ὁ γάϊδαρος εἶναι πρᾶος καὶ εἰρηνόφιλος, τὸ τομάρι του εἶναι περιζήτητο γιὰ τούμπανα. Ἔτσι καὶ στὴ ζωή του καὶ μετὰ θάνατον, ἡ μοῖρα του τὤχει νὰ γκαρίζει. Στὴ ζωὴ βέβαια ἀπὸ ἐρωτικὴ ἔξαρση καὶ ἡδονιστικὴ ἀπασχόληση. Μετὰ θάνατον ὅμως προσφέρει τὸ τομάρι του, γιὰ νὰ ἐνθουσιάζει τοὺς ἀπογόνους τοῦ Κάϊν, στὶς ἐκστρατεῖες τους γιὰ νὰ ξεκάμουν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Τίποτε δὲν ἐνθουσιάζει τοὺς ἀνδρείους μαχητές, ὅσο ἕνα καλὸ τούμπανο κι' ἕνας μερακλῆς γύφτος. Βέβαια οὔτε ὁ γάϊδαρος κατάλαβε ποτέ, γιατὶ γίνονται οἱ πόλεμοι—μήπως τὸ μάθαμε ἐμεῖς;—οὔτε κι' ὁ γύφτος. Γιατὶ οὔτε ὁ γάϊδαρος ξέρει τί θὰ εἰπεῖ πατρίδα, ἀφοῦ εἶναι κοσμοπολίτης, οὔτε κι' ὁ γύφτος εἶχε ποτὲ πατρίδα. Κι' ὅμως ἡ μοῖρα τους τὤχει νὰ παίρνουν κι' οἱ δυὸ μέρος στὴν ἀνθρωποσφαγή, ὁ γάϊδαρος μὲ τὸ τομάρι του γιὰ τούμπανο, κι' ὁ γύφτος μὲ τὴ ταβουλόβεργα σὰν καλλιτέχνης. Φαντάζεσθε λοιπὸν τί θὰ εἶχαν νὰ μᾶς ψάλλουν κι' οἱ δυό, ἂν μποροῦσαν νὰ γράψουν κύρια ἄρθρα ἢ νὰ μιλήσουν στὸν Ο.Η.Ε. περὶ ἀφοπλισμοῦ καὶ συνυπάρξεως.

Εἶπα τὸ γύφτο καλλιτέχνη τῆς ταβουλόβεργας. Καὶ εἶναι πράγματι στὴν Ἑλλάδα, μετὰ τὸν μπουζουξῆ. Ἢ μᾶλλον προηγήθη. Ἀλλὰ τώρα τελευταῖα θέλουν μὲ τὸ στανιὸ νὰ κάμουν τὸ γάϊδαρο ζωγράφο τῆς μοντέρνας τέχνης. Ἀλείφουν τὴν οὐρά του μὲ μπογιά, βάνουν πίσω του ἕναν καμβᾶ κι' ὁ γάϊδαρος κουνῶντας τὴν οὐρά του πέρα—δῶθε, βγάνει ἀριστουργηματικοὺς πίνακες, ποὺ ἀφήνουν κατάπληκτους, γιὰ τὸ ὕψος τῆς ἐμπνεύσεως, τοὺς κριτικοὺς τῆς μοντέρνας τέχνης. Μὲ τὸν καιρὸ θὰ βροῦν τρόπο νὰ τὸν βάλουν νὰ γράφει ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἑρμητικά, ἀκατανόητα ποιήματα τῆς μοντέρνας «ποίησης».

Ὡς τότε ὅμως θὰ μείνει ὅπως πάντα ἦταν, ὁ λιτοδίαιτος πληβεῖος. Θὰ τὸν ζεύουν νὰ σπέρνει, νὰ πηγαίνει τὰ δεμάτια στ' ἁλώνια, ν' ἁλωνίζει, νὰ πηγαίνει στὸ μῦλο καὶ νὰ τρώει τ' ἄχυρα μόνο, κι' ἐκεῖνα λίγα.

Κι' ὅμως εἰρηνιστής, ἐσάλπισε τὸν πρῶτα παιᾶνα τῆς Ἀγάπης δίπλα ἀπὸ τὴν κούνια τοῦ Θεανθρώπου. Τὸν πῆγε στὴν Αἴγυπτο νὰ τὸν σώσει ἀπὸ τὸν Ἡρώδη, καὶ στὸ τέλος τὸν ἐσήκωσε θριαμβευτή, στοὺς ὤμους του, πατῶντας σὲ δαφνοστρωμένους δρόμους.

Ὅμως καὶ νεκρὸν οἱ ἄνθρωποι τὸν θέλουν πολεμοχαρῆ. Μὲ τὴ σαγωνιὰ γαϊδάρου ὁ Σαμψὼν παίρνει τοῦ κυνήγου τοὺς Φιλισταίους. Ἂν θυμηθοῦμε δὲ καὶ τὴν ὄνο τοῦ Βαλαάμ, ποὺ ξαφνικὰ ἐστήλωσε τὰ πόδια στὸ χῶμα κι' ἔβγαλε λόγο, μποροῦμε νὰ φανταστοῦμε τί γλωσσοκοπάνα θὰ ἦταν αὐτὴ ἡ κυρία. Ἔχουν κι' οἱ γαϊδάροι τὰ βάσανά τους.

ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ